

vindicabunt, aut quod exinde voluerint iudicare, licenter¹ illis erit plenam potestatem habere. Similis erit et de mulieribus condito, si quorumcumque munere videantur aliquid perceperisse.

XVII. Flavius Recesvintus Rex.

De parvulo qualiter hæreditatem capere possit.

Interdum rem dubiam, nisi ratiocinationis disceptatio ducat in lucem, frequenter hanc ambiguitas præcipitat in errorem. Contendunt namque plurimi, si genitus infans, non longe defunctus, hæreditatis possit parentum iura sortiri: quorum litibus hos modos ponit ratio. Naturæ origo ita condita manet, talique usu decurrit, ne is qui nascitur, prius aliud quam se suscipientem capiat² lucem, ut de tenebris genitalibus prodiens, illarum rerum sentiat tactum, quarum hunc partibus constat esse concretum. Quo ergo ordine, libere capiat hæreditatem terrena possessionis, qui vix extremæ cepit primordia lucis? Quique sortitus vix est usum elementorum, quibus concretus est, quomodo sortietur bona rerum, ad quarum dominium natus non est? quemque non hæreditabit producta lux coeli, qualiter morte³ contractum improvisa ditabit portio mundi? quave etiam ratione aggrediatur viventium iura, cui vicinus fuit, mortem adisse quam vitam? Sicque naufragus in medio lucis angustias mox genitalias exit, mox fatales relapsus est in tenebras. Ut ergo et proximis parentibus ad successionem huius aditus reseretur, et ipsa defuncti vita comprobetur, si vere sit clara vita, atque hanc ipsam licet parvi temporis vitam comitet eterne participatio vita, non aliter in utroque sexu hæreditatem capiat qui nascetur⁴, nisi post nativitatem ortum, et sacri baptismatis gratiam consequatur, et decem dierum spatiis vixisse probetur, ut successoris patris vel matris persona, quæ per hunc parvulum terrena cupit hæreditatis adquirere commoda, ante morituro eternae mansionis præparet vitam, et ita demum adsequitur⁵ vivens cum rebus labentibus terram. Sicque salutari commercio dum hæreditat ille cœlum, hæreditet iste solum⁶: dum illi providentur adire terrena: dumque adsequitur ille vitalia, conquerat iste cadu-

ca; ut etsi defunctus terrenum⁷ ius non potuit possidere terrenus, saltim ille coelestem lucrum valeat obtinere.

XVIII. Flavius Cintasvintus Rex⁸.

Qualiter hæreditatem parvuli parentes adsequi possunt.

Patre defuncto, si filius filiale decem sive amplius, vel infra diebus vivens⁹, et baptizatus ab hac vita discesserit, quidquid ei de facultate patris competere poterat, mater sibi debeat vindicare. Itemque, matre defuncta, non aliter defuncti filii portionem pater obtineat, nisi natum filium, filiamque decem diebus, sive amplius vel infra vixisse¹⁰ et fuisse baptizatum edoceat: Ita ut pater aut mater, quibus ista successio competit, si filios non reliquerint, integrum et intemeratam eamdem luctuosam hæreditatem dividendam omnibus nepotibus derelinquant. Nec meliorandi quaecumque nepotum amplius quam de tertia parte huius rei habeant potestatem. Nam si ecclesiis vel libertis, seu cuiilibet largiri de eadem fatultate voluerint, de quinta tantum parte, secundum superiorem¹¹ legem, potestatem habebunt. Sin autem nec filii, nec nepotes, nec pronepotes suprestes¹² extiterint, quod de eadem facultate facere vel iudicare voluerint, habeant potestatem. Quod si intestati discesserint¹³ genitores, tunc alii parentes defuncti patris vel matris, qui gradu proximiores fuerint, prædictam facultatem proculdubio consequantur. Ita ut, mortuo filio, si pater qui filii defuncti successionem ceperit, intestatus discesserit, hæredibus patris ex lege propinquioribus eadem facultas pertineat. Similiter etsi mater luctuosam filii defuncti hæreditatem ceperit, et intestata discesserit, omnis successio¹⁴ eius eadem facultate ad propinquos mulieris hæredes pertinere debet, ea conditione servata, ut nepotes ex filio vel filia, qui patre vel matre suppreste mortui fuerint, integrum de rebus avi vel avia, quam fuerant pater eorum vel mater, si vixissent, habituri, percipient portionem. Quod si filius, habens uxorem et filios, patre vivente, discesserit¹⁵, antequam ei pater suis omnem portionem, quæ ei contingebat, impletset; et¹⁶ filii quos reliquerat, vivente avo, mor-

¹ Legion. licentia.

² En el Toledano góticofalta esta ley XVII.

³ Card. Fls. Chds. Antiqua. Lind. FLS. GLS. RCDS. Rex.

⁴ Legion. adsumat aerem. Card. y Lind. adsumat hæredem.

⁵ Lind. mortis contractu.

⁶ Legion. y Lind. nascitur.

⁷ Legion. y Lind. adsequatur.

⁸ Card. y Lind. sæculum.

⁹ Lind. terrena huius non potuit possidere, terreno saltem comparato iure, coeleste lucrum. Legion. possidere, terreno saltim.

¹⁰ Emilian. y Card. Recesvindus. Legion. Cindasvindus

tui fuerint, tunc illa relicta hoc tantum recipiat, quod in maritum pater antea sequestravit. Nec plus illa vidua a socro vel cognatis requirat. Si vero filius cum patre in commune vivens¹⁷ nihil ab eo portionis acceperit, tunc illa vidua tantummodo accipiat, quod ei tempore nuptiarum maritus eius donationis titulo¹⁸ noscitur consultisse. Si vero filius patris¹⁹ servans obedientiam, res, quæ ei de materna successione competebant, patrem possidere permiserit, et postmodum eamdem facultatem filio debitam, quam pater possidebat, idem filius uxori suæ, vel cuicumque concesserit, firma talis donatio in nomine uxoris, vel cuiuscumque conscripta manebit, si tamen filios²⁰ de eodem viro non habuerit. Nam si filii suprestes extiterint, ordo superioris legis erit inunctanter servandus.

XIX. Flavius Cintasvintus Rex⁵.

De Posthumis.

Divini principatus quodammodo peragimus vicem, quum necdum genitis misericordiae porrigitur opem. Ideoque quum²¹ vir præventus sorte fatali, foetu gravidam cum filiis relinquit uxorem, eum qui nascetur postmodum cum ceteris qui nati sunt, fieri censemus hæredem. Quod si nusquam forte reliquerit sobolem, et suam quibuslibet donaverit facultatem, quarta rerum eius portio dividenda servetur. Tres vero partes, quæ supersunt, posthumus absque dubio sortierunt. Quod si vir et uxor in coniugio positi, antequam filios habeant, invicem sibi unus in alterius nomine de facultate propria donationis faciunt scripturam, et post huius testationis ordinacionem.

Vt qui non reliquerit filios, faciendo de rebus suis quod voluerit, habeat potestatem.

Omnis vir ingenuus atque femina, sive nobilis, seu inferior, qui filios, vel nepotes aut protopotes non reliquerit, faciendo de rebus suis quidquid voluerit indubitanter licentiam habeat²², nec ab aliis quibuslibet proximis, ex superiori vel ex transverso venientibus, poterit ordinatio eius in quocumque convelli. Quia recta linea decurrens non habet originem, quæ cum successione naturæ hæreditatem possit accipere. Ex intestato autem, iuxta legum ordinem, sibi²³ debitam hæreditare poterunt iure successionem.

III. TITVLVS DE PVPILLIS, ET EORVM TVTORIBVS.

I. *Quod utroque relictus parente pupillus vocetur.*

II. *Ex quo incipient computari anni in actionibus pupillorum.*

III. *Qualiter pupillorum tutela suscipiatur, vel de rebus eorum, quæ pars tutoribus detur²⁴*

IV. *Ne tutores ab eis quos in tuitione habent quacumque scripturas extorquere præsumant.*

I. Flavius Cintasvintus Rex²⁵.

Quod utroque relictus parente pupillus vocetur.

Discretio pietatis est sic consultum ferre mi-

¹ Card. añade: aut sine ipso.

² Legion. titulo dotali.

³ Lind. patri.

⁴ Legion. y Lind. filii de eodem coniugio non fuerint.

⁵ Card. añade: Noviter emendata. Legion. Antiqua. Toled. got. Flavius Cintasvintus. Lind. Fls. Rdcs. rex.

⁶ Legion. y Lind. quicunque vir.

⁷ Toled. got. Legion. y Lind. concessa. Ceterum.

⁸ Lind. consistat.

⁹ Emilian. y Card. Flavius Glosus. Recesvindus Rex. Legion. Antiqua. Ervigius Rex. Toled. got. Flavius gloriósus Cintasvintus. Lind. Fls. Rdcs. rex.

¹⁰ Legion. y Lind. habebit.

¹¹ Legion. debitam sibi hæreditatem poterunt iure successionis habere.

¹² Legion. debetur.

¹³ Card. Antiqua. Legion. Antiqua noviter emendata. Toled. got. Flavius Cintasvintus. Lind. Fls. Chds. rex.

¹⁴ Lind. nuncupentur.

est, patre vel matre infra quindecim¹ annos filios post mortem relictos, pupilos per hanc legem decernimus nuncupandos.

II. Flavius Cintasvintus Rex².

Ex quo incipient computari anni in actionibus pupillorum.

Quotiens de amissione rerum intentio vertitur, illos annos in pupillorum actionibus computandos esse censemus, quibus parentes ipsorum, pater videlicet aut mater, re caruisse noscuntur: id est, ut ex eo tempore cum pupillaribus annis ad quinquagenarium numerum summa pertendat, de quo a predictis eorum parentibus³ esse rem constat amissam. Sin vero parentes pupilli, dum viverent, rem per triginta annos amiserint, pupillus propter hoc ultra loqui non poterit.

III. ⁴ Qualiter pupillorum tutela suscipiatur, vel de rebus eorum quæ pars tutoribus detur.

Si patre mortuo in minori ætate filii relinquuntur, mater eorum tutelam, si voluerit, suscipiat, si tamen in viduitate permanserit. Ita ut de rebus filii debitum inventarium faciat, per quod postmodum filii hereditatem sibi debitam quærant. Quod si mater alium maritum acceperit, et aliquis de filiis iam ad perfectam, id est, usque ad viginti⁵ annorum perveniat ætatem, ipse iuniores fratres sua tuitione defendat, et res eorum nec ab ipsis, nec ab aliis permittat reverti, nec aliqua negligentia deperire. Quod si eas ipse forte consumpseroit, aut vendiderit, vel donaverit, aut per negligentiam suam perire permiseroit; quum fratres adoleverint, ea quæ per negligentiam ipsis perierint, de sua illis portione restituunt. Cui tamen de fructibus ad victimum præsumendi partem decimam non negamus, ut non hæc, que debet minoribus reservare, nimis evertat expensis. Si quas vero de suo pro communibus necessitatibus aut negotiis expensas fecerit, facta præsente iudice ratione, de ea quæ ipsis a patre communis relicta est substantia, quod expenderit consequatur. Quod si fratres eius ætatis vel meriti non fuerint, qui defensionem suscipiant orphanorum, tunc patruus vel patru filius tutelæ, qualem de fratribus constituumus, conditionem suscipiat. Quod si nec patruus, nec patru filius, qui digne tutelam suscipiat orphanorum fuerit, tunc tutor ab aliis parentibus in præsentia iudicis eligatur. Et sive mater tute-

lam, sive quicunque suscepit, præsentibus testibus vel propinquis, de omnibus rebus quas pater reliquit, brevis factus trium vel quinque testium subscriptione firmetur, et præsentibus ipsis, qui ad brevem faciendum testes interfuerint, Episcopo aut Presbytero, quem parentes elegrent, brevis commendetur, minoribus dum adoleverint reformandus. Statuentes etiam, ut si quæ contra minorum personas adversæ accesserint actiones, his intentionibus tutor, si voluerit⁶, debeat parare responsum. Certe si neglexerit, repetenti quæ postulat a iudice restituantur: salvo tamen minorum negotio, dum adoleverint, ad integrum reformando. Ille vero qui ad præsens rem ipsam petere coepit, si in iudicio, dum ipse minor adoleverit, ab eodem fuerit victus, quæ acceperat, cum retroactorum temporum fructibus sive servitiis, ipsi minori, aut parentibus eius, seu ad quem ipsa facultas iuste transierit, vel cui conlata fuerit, indubitanter restituat. Et pro præsumptione sua, quia quod in iudicio vindicare non valuit, quod petierat, insuper decem solidos coactus exsolvat. Nam et si tutor pro pupillorum lucris, vel eorum rebus intendere, vel causare voluerit, licentia illi indubitate manebit. Quod si negotia pupillorum negligentia tutoris fuerint vitiata, vel perdita, pupillorum⁷ ea voce ad futurum permittimus reparanda.

IV. Flavius gloriōsus Recesvintus Rex⁸.

Ne tutores ab eis quos in tuitione habent quacumque scripturas extorquere præsumant.

Dum minorum ætas in annis pupillaribus constituta nec se, nec bona sua regere possit, bene legibus est decretum eos, et sub tutoribus esse, et in eorum negotiis quod statuti anni debeat computari. Quia vero quidam tutores aut suasione, aut indignatione circumveniunt quos gratissime tueri debuerant, et de rebus reddenda rationis securitates accipiunt, vel certe diversarum obligationum scripturas ab illis exigendas insistunt, quo extinctis vocibus eorum, quæ illis competunt, numquam inquirere, vel recipere permittantur. Adeo ut melioris mercedis partem nostra clementia consequatur, dum competentem curam eisdem minoribus inrogare penditur; hæc custodienda modis omnibus conditio ordinatur, ut sive in minori ætate, seu etiam quamvis quartum decimum ætatis annum videantur pupilli transire, tamen si tutores adhuc, vel ipsis, vel eorum res in sua potestate

¹ Lind. XXV.

² Toled. got. Flavius Cintasvintus.

³ Legion. y Card. parentibus, excepto tricennali obiectio ne rem constiterit fuisse amissam.

⁴ Legion. Fls. Gls. Suintls. Rex. Antiqua noviter eman data. Card. Antiqua. Nova. Lind. Antiqua.

⁵ Toled. got. XXI.

⁶ Emilian. Card. y Lind. si elegerit.

⁷ Lind. pupillis eam vicem ad futurum permittimus re parandam.

⁸ Card. Chds. Toled. got. Flavius gloriōsus Reces vintus.

noscuntur habere¹ quacumque scripturam securitatis, aut alicuius obligationis atque transactionis, ipsis tutoribus, vel cuicunque personæ per factionem tutorum fecisse reperiantur, omnia invalida, et exinanita penitus reputantur. Quum vero tempus illud advenerit, quando eum qui sub tuitione fuit, rem in sua potestate oporteat redigere, tunc ille tutor coram sacerdote vel iudice², pupillo de cunctis rebus redita ratione, ab eo quem tuitus est securitatis scripturam procuret accipere: sicut remota omni occasione pressuræ³, aut recipiat pupillus quod iuste sibi deberi cognoverit, aut libero arbitrio de rebus suis, utrum cessionem, an qualem voluerit ordinare definitionem, plenam habeat libertatem. Si vero proveniat, ut dum in tuitione

est, mortali langore vexetur, quod de sibi debitis rebus iudicare elegerit, a duodecimo⁴ ætatis suæ anno, iuxta ordinem qui in alia lege est definitus, habeat plenissimam potestatem. De rebus vero tutoris, seu vivens, sive moriens idem tutor eas an filii, an quibuscumque personis reliquerit, si pupillis redditæ ratio non fuerit, iuxta inventarium quod tempore accepta tuitionis est factum, sive quod evidenter apud tutorem fuisse extiterit manifestum, qui res tutoris habuerint, pupillis⁵ indubitanter omnia reformabunt. Huius sane legis remedium cunctis pupillis dabit indubitanter consultum: excepto si illud tempus advenerit, quando eorum vocem quinquagenario numero lex sopiri de crevit.

IV. TITVLVS DE EXPOSITIS INFANTIBVS

I. ⁶ Vt pro exposito infantulo ingenuo, serviat qui proiecit.

II. Si servus vel ancilla, conscius vel nescius dominis, proiicere videantur infantem.

III. Qui a parentibus infantulum acceperit nutritendum, quantum mercedis pro nutritione accipiat præmium.

I. ⁶ Vt pro exposito infantulo ingenuo, serviat qui proiecit.

Si quis puerum, aut puellam ubicumque expositum misericordiae contemplatione collegerit, et nutritus infans a parentibus postmodum fuerit agnitus, si ingenuorum filius esse dinoscitur, aut servum vicarium reddant, aut pretium. Quod si facere forte neglexerint, a iudice territorii de proprietate parentum expositus redimatur, et parentes huius impietatis auctores exilio perpetuo relegantur. Si vero non habuerint unde filium redimere possint, pro infantulo deserviat qui proiecit, et ille in libertate maneat propria, quem servavit pietas aliena. Hoc vero facinus, quem fuerit ubicumque commisum, iudicibus et accusare liceat, et damnare.

II. ⁷ Si servus vel ancilla, conscius vel nescius dominis, proiicere videantur infantem.

Si ancilla, vel servus in fraude fortasse domi-

norum infantem exposuerint, et ipsis insciis, infantem proiecerint, infans quem fuerit nutritus, tertiam partem pretii nutritor accipiat. Ita ut iuret aut probet dominus se, quod servi sui infantem exposuerint, ignorasse. Si vero conscius dominis, infans probatur fuisse iactatus, in eius qui nutritivit potestate permaneat.

III. ⁸ Qui a parentibus infantulum acceperit nutritendum, quantum mercedis pro nutritione accipiat præmium.

Si quis a parentibus infantulum acceperit nutritendum, usque ad decem annos, per singulos annos, singulos solidos pretii pro nutritio infantis percipiat. Si vero decimum annum ætatis excellerit, nihil postea mercedis addatur: quia ipse, qui nutritus est, mercedem suam suo potest iam compensare servitio. Quod si hanc summam, qui repetit infantem, dare noluerit, mancipium in nutritis potestate permaneat⁹.

¹ Card. habere per scripturam, aut sine scriptura securitates aut obligationes alias, atque transactiones ipsis tutoribus, vel cuicunque persona, factione tutorum &c.

² Legion. iudice pupillorum.

³ Card. pressuræ, recipiat pupillus quod iuste sibi deberi cognovit, et libero arbitrio potiatur de rebus suis, utrum cessionem, an qualem voluerit ordinare definitionem, plenam habeat firmatatem.

⁴ Emilian. Legion. Card. y Toled. got. decimo.

⁵ Card. pupillis, aut si defuerint ipsis, illis quibus res

tutoribus competunt, indubitanter &c.

⁶ Legion. Fls. Gls. Suinds. R. Antiqua.

⁷ Card. Legion. y Lind. Antiqua.

⁸ Card. Legion. y Lind. Antiqua.

⁹ Legion. aitade: quia sumnam implere neglexerit.